

Махиня Т. А. Використання масових відкритих онлайн курсів у підготовці керівників закладів освіти в умовах магістратури. Андрагогічний супровід особистісного та професійного зростання педагога: Збірник матеріалів регіональної науково-практичної інтернет-конференції «Андрагогічний супровід особистісного та професійного зростання педагога» (м. Житомир, 30 вересня 2020р.). Житомир: Комунальний заклад «Житомирський ОІППО» Житомирської обласної ради, 2020. – 222 с. – С. 62-71.

УДК 37.091

Т. А. Махиня

Кандидат педагогічних наук, доцент

Професор кафедри педагогіки, адміністрування і соціальної роботи

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО

«Університет менеджменту освіти», м. Київ

t_st@umo.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ МАСОВИХ ВІДКРИТИХ ОНЛАЙН КУРСІВ У ПІДГОТОВЦІ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Анотація

В статті проаналізовано можливості використання безкоштовних масових відкритих онлайн курсів у змісті підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньо-професійної програми «Управління навчальним закладом» спеціальності 073 «Менеджмент» у Державному вищому навчальному закладі «Університет менеджменту освіти». Запропоновано зараховувати сертифікат при проходженні одного чи декількох онлайн курсів за вибором на відкритих платформах EdEra, Prometheus та інших як частину обов'язкового індивідуального завдання при виконанні самостійної роботи здобувачем у міжсесійний період. Наведено перелік таких курсів при вивченні окремих дисциплін.

Підготовка майбутніх менеджерів освітніх закладів відбувається за освітньо-професійною програмою «Управління навчальним закладом» спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженою в установленому порядку Вченою радою Університету менеджменту освіти України з урахуванням Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 959 від 10 липня 2019 року [12].

Метою цієї програми є підготовка менеджерів освіти нового покоління, здатних ідентифікувати та вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері управління закладом освіти, їх підрозділів, підсистем для задоволення освітніх потреб держави, суспільства, освітніх установ і закладів, осіб, що навчаються.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти [12] конкретизується у дисциплінах загально-професійної підготовки та вільного вибору навчального плану підготовки здобувачів ОПП «Управління навчальним закладом» другого (магістерського) рівня вищої освіти [1].

В умовах заочної форми навчання передбачає при вивченні кожної дисципліни відведення на самостійну роботу до 90% часу від загального навчального навантаження. Таким чином ефективна організація самостійної роботи студенті значною мірою впливає на результативність підготовки майбутнього фахівця – розвиток особистості здобувача, формування його як творця, здатного не лише самостійно здобувати знання, а й реалізувати їх відповідно до практичних вимог сьогодення.

Одним із видів позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і є може стати умовою для формування підсумкової оцінки з дисципліни є індивідуальне наукове-дослідне завдання.

До видів індивідуальних науково-дослідних завдань традиційно відносять анотацію додаткових джерел літератури; написання рефератів; комплексний опис властивостей, функцій, об'єктів; розробка навчальних та діагностичних тестових завдань; конспект з теми. Пропонуємо розширити ці види завдань проходженням онлайн курсів на безкоштовних платформах масових відкритих курсів.

Сертифікати безкоштовних онлайн-курсів Prometheus та EdEra для освітян можуть бути офіційно зараховані в якості підвищення кваліфікації. Міністерство освіти і науки провело зустріч з освітянською спільнотою і офіційно дало старт відповідній реформі з 2020 року. Треба зазначити, що

Зупинимося на конкретних прикладах впровадження онлайн курсів при вивченні окремих дисциплін загально-професійної підготовки та вільного вибору підготовки здобувачів ОПП «Управління навчальним закладом» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

При вивченні дисципліни «Управління інформаційними зв'язками», мета якої сприяти поглибленню здатності застосовувати теоретичні знання і сформуванню практичних навичок використання нових Інтернет-технологій для управління інформаційними зв'язками доречним стане проходження он-лайн курсу «Цифрові комунікації в глобальному просторі», розміщеного на онлайн платформі Prometheus [10].

Курс спрямований на набуття практичних навичок забезпечення інформаційної підтримки своїх проєктів за допомогою цифрових комунікацій, опанування ключових складників роботи в інформаційному середовищі.

Мета курсу – поширити знання про інформаційні технології серед усіх зацікавлених нефаківців, які не мають базових навичок технологічного спрямування, але прагнуть більше дізнатися про галузь, навчитися працювати в інформаційному середовищі, а саме:

- основні сучасні операційні системи;
- виде web-ресурсів та специфіку їх створення й використання у сучасному інформаційному просторі;
- хмарні технології;
- інструментарій роботи із соціальними мережами;
- цифровий етикет;
- захист web-ресурсів та інформаційна безпека.

Результатом виконаного індивідуального завдання є **сертифікат про проходження відповідного курсу, який оцінюється** у рамках вивчення дисципліни «Управління інформаційними зв'язками» **у 30 балів.**

Індивідуальне науково-дослідне завдання здобувачів освіти з навчальної дисципліни за вибором студентів «Основи медіаграмотності» сприяє поглибленню системи знань та практичних умінь для орієнтування в інформаційних потоках сьогодення: пошуку, засвоєння, застосування необхідної інформації та медіаінформації зокрема; адекватного сприймання, критичного осмислення, звільнення від непотрібної інформації та творчого використання різноформатної медіа продукції в освітньому процесі закладу освіти.

Проходженні одного (декількох) он-лайн курсу з медіаграмотності із наступного переліку:

- 1) «Медіаграмотність для освітян» на платформі Prometheus [7].
- 2) «Медіаграмотність для громадян» за посиланням <https://irex.mocotms.com/> [6].
- 3) «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» за посиланням: <https://verified.ed-era.com/ua> [2].

Результатом виконаного завдання є сертифікат про проходження відповідного курсу та виставлення балів у пропорції, що відповідає кількості годин відведених на вивчення онлайн курсу у

співвідношенні з кількістю годин відведених на самостійну роботу при вивченні дисципліни.

Опрацювання одного безкоштовного он-лайн курсу на вибір є обов'язковою складовою індивідуального завдання при вивченні дисципліни вільного вибору студентів «Діяльність закладу освіти у сфері зв'язків з громадськістю».

Мова йде про:

1) **«Ефективні комунікації для освітніх управлінців» на онлайн-платформі EdEra [4].**

Мета курсу — сформувати розуміння ролі та місця стратегічних комунікацій у системі управління та нівелювання стереотипів щодо побудови комунікацій; продемонструвати ключові техніки та інструменти, що роблять комунікацію ефективною.

Цей курс дозволить здобувачам вищої освіти навчитися швидко і доступно доносити інформацію про свої успіхи. Опанувати техніки, як обертати собі на користь кризові ситуації. Дізнатися, як планувати комунікацію та окремі заходи, а також підготуватися до ефективного спілкування з журналістами.

2) **«Комунікаційні інструменти для побудови репутації» на онлайн-платформі Prometheus [5].**

Мета курсу – ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями використання комунікаційних інструментів для побудови:

- власної репутації (починаючи з правильного резюме, розміщення інформації про свій професійний досвід у соціальних мережах та просування свого профілю);
- просування послуг, товарів чи соціально важливих повідомлень (визначення цільових груп та їх потреб, креативність, інструменти для медіа відносин та інформаційної діяльності);
- успішної побудови репутації організації та компанії (створення комунікаційних планів та стратегій, оцінка успішності).

Курс спрямований на набуття практичних навичок розробки та реалізації комунікаційних кампаній з використанням різних мультимедійних інструментів.

Проходження даних курсів доповнює зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання Стандарту, як «Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті» та «Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією» [12].

Результатом виконаного завдання також є сертифікат про проходження відповідного курсу.

Окрім використання онлайн курсів у процесі вивчення окремих дисциплін, їх можна застосовувати і в процесі проходження практики безпосередньо у закладі освіти, що є заключною ланкою підготовки майбутніх освітніх управлінців та проводиться перед виконанням кваліфікаційної роботи.

Відтак, доречним стане вимога щодо проходження онлайн курсу «Управління школою. Практикум», розміщеного на онлайн платформі EdEra [9].

Мета курсу — допомогти адміністраціям шкіл та керівникам відділів освіти налагодити ефективні процеси управління у школах. Ви отримаєте дієві інструменти трансформації школи та побудови організаційної культури, сфокусованої на розвитку кожного учня. В основу курсу ліг досвід пілотування програми «Школа 3.0» у львівських школах, яка реалізується Центром інноваційної освіти «Про.Світ». цільова аудиторія курсу –директори та заступникам директорів шкіл, керівники відділів освіти та вчителі, які очолюють методгрупи. Саме тому, він буде доречний для здобувачів ОПП «Управління навчальним закладом».

Відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи, яка передбачає розв'язання складної задачі або проблеми в сфері менеджменту, що потребує здійснення досліджень та/або інновацій і характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

Саме тому, доцільно буде доповнити курс «Методологія та організація наукових досліджень» 4-годинним онлайн курсом «Академічна доброчесність» на платформі відкритих безкоштовних курсів EdEra [3] чи 90-годинним онлайн курсом «Наукова комунікація в цифрову епоху» [10].

Основна проблематика останнього курсу достатньо широка та сучасна (стар 2 березня 2020 року). Курс «Наукова комунікація в цифрову епоху» розроблений викладачами та співробітниками Національного університету «Києво-Могилянська академія» у співпраці з компанією «CLARIVATE ANALYTICS», ГО «ЕЛІБУКР» та проектом «FOSTER».

Отже, використання масових відкритих онлайн курсів у підготовці керівників закладів освіти в умовах магістратури доречне

за умови допоміжного інструменту, що дозволяє зробити самотійну роботу більш керованою та сучасною.

Література

1. Навчальний план підготовки здобувачів ОПП «Управління навчальним закладом» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». URL : <http://umo.edu.ua/pidghotovki-maghistriv-np>
2. Он-лайн курс «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» на платформі відкритих безкоштовних курсів EdEra URL : <https://verified.ed-era.com/ua> (дата звернення 01.09.2020)
3. Он-лайн курс «Академічна доброчесність» на платформі відкритих безкоштовних курсів EdEra URL : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AmericanCouncils+AcIn101+AcIn2019/about> (дата звернення 01.09.2020)
4. Онлайн курс «Ефективні комунікації для освітніх управлінців» на платформі відкритих безкоштовних курсів EdEra URL : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA-SMARTOSVITA+EC101+EC101/about> (дата звернення 01.09.2020)
5. Онлайн курс «Комунікаційні інструменти для побудови репутації» на платформі відкритих безкоштовних курсів Prometheus URL: https://edx.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/CI101/2014_T1/about (дата звернення 01.09.2020)
6. Он-лайн курс «Медіаграмотність для громадян» URL : https://irex.mocotms.com/ml_web/story_html5.html?lms=1 (дата звернення 01.09.2020)
7. Он-лайн курс «Медіаграмотність для освітян» на платформі відкритих безкоштовних курсів Prometheus URL : https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about (дата звернення 01.09.2020)
8. Онлайн курс «Наукова комунікація в цифрову епоху» на платформі відкритих безкоштовних курсів Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UKMA+SCDA101+2020_T1/about (дата звернення 01.09.2020)
9. Онлайн курс «Управління школою. Практикум» на платформі відкритих безкоштовних курсів EdEra. URL : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA-PROSVITCENTER+SM101+sm101/about> (дата звернення 01.09.2020)
10. Он-лайн курс «Цифрові комунікації в глобальному просторі» на платформі відкритих безкоштовних курсів Prometheus. URL :

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+ITArts101+2017_T1/about

11. Положення про організацію освітнього процесу у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» : наказ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» від 28.02.2020 р. № 01/01-139. URL: <http://umo.edu.ua/vnutrishni-normativni-dokumenty> (дата звернення 01.09.2020)
12. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 р. № 959. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/073-menedzhment-magistr.pdf> (дата звернення 01.09.2020)
13. Програма переддипломної (управлінської) практики в навчальному закладі здобувачів ОПП «Управління навчальним закладом» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». URL : <http://umo.edu.ua/proghrami-praktik> (дата звернення 01.09.2020)

Махиня Т. А. Использование массовых открытых онлайн курсов в подготовке руководителей учебных заведений в условиях магистратуры

В статье проанализированы возможности использования бесплатных массовых открытых онлайн курсов в содержании подготовки соискателей высшего образования второго (магистерского) уровня образовательно-профессиональной программы «Управление учебным заведением» специальности 073 «Менеджмент» в Государственном высшем учебном заведении «Университет менеджмента образования». Предложено зачислять сертификат при прохождении одного или нескольких онлайн курсов по выбору на открытых платформах EdEra, Prometheus и других как часть обязательного индивидуального задания при выполнении самостоятельной работы соискателем в межсессионный период. Приведен перечень таких курсов при изучении отдельных дисциплин.

Makhynia T. Using the Massive Open Online Courses in the training of heads of educational institutions in the master's program

The article deals with the analysis of the possibilities of using free Massive Open Online Courses in the content of training higher education applicants of the second (master's) level of educational and professional program "Management of educational institution" specialty 073

"Management" at the State Higher Educational Institution "University of Education Management". It is proposed to enroll the certificate of one or more elective online courses on open platforms EdEra, Prometheus and others as the part of the mandatory individual task during the performing independent work by the applicant in the intersessional period. The list of such courses at studying of separate disciplines is contained.